

Bijlage HAVO
Aruba, Bonaire, Curaçao en Sint Maarten
2025

tijdvak 1

aardrijkskunde

Bronnenboekje

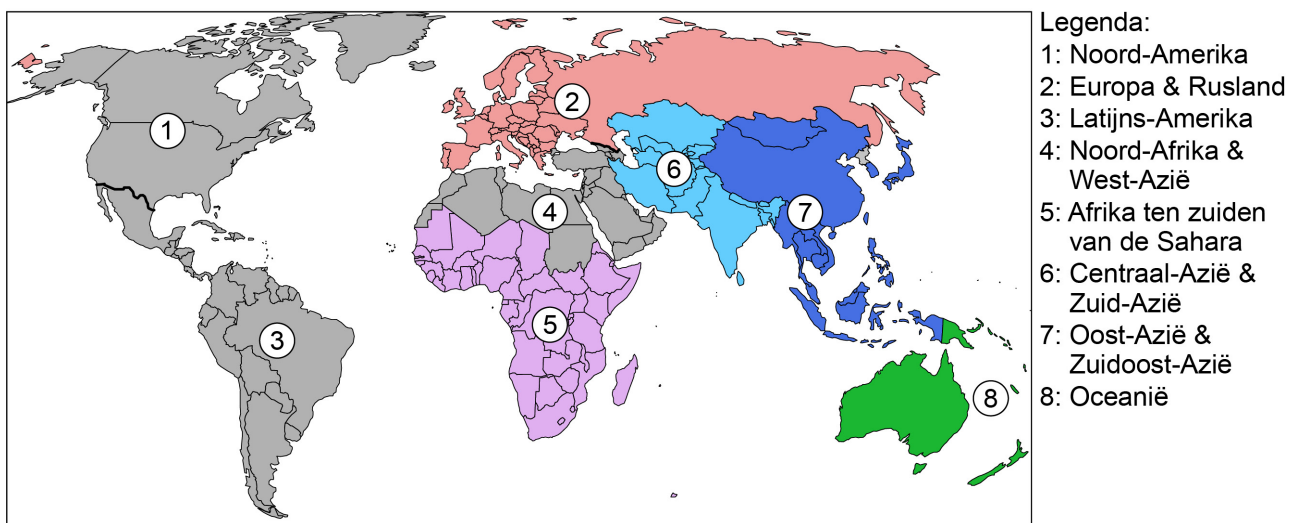
Opgave 1 – Migratie binnen en tussen macroregio's

bron 1

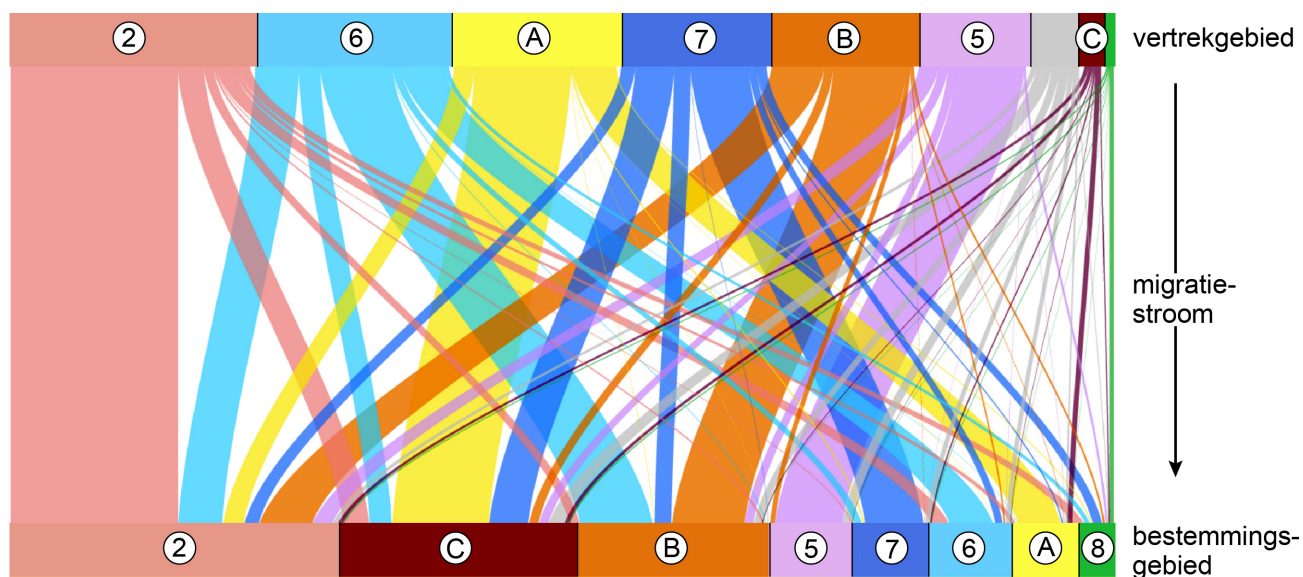
Migratiestromen binnen en tussen macroregio's

Macroregio's zijn groepen landen die bij elkaar liggen en gemeenschappelijke kenmerken hebben. Sommige macroregio's hebben een positief migratiesaldo, andere hebben een negatief migratiesaldo.

De wereld in acht macroregio's

Migratiestromen binnen en tussen de acht macroregio's (2020)

Legenda:

geen gegevens

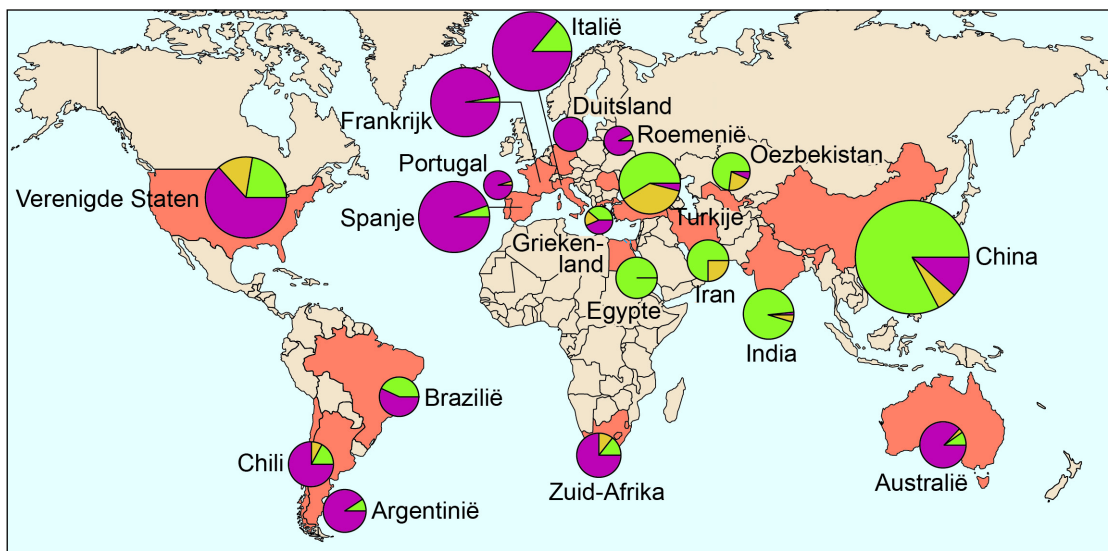
Opgave 2 – De geografie van de druiventeelt

bron 2

Mondiale druiventeelt

Druiven worden geteeld voor drie consumptiedoeleinden. Consumptiedruiven zijn de standaard (vaak pitloze) druiven zoals die in supermarkten verkocht worden. Daarnaast zijn er druivensoorten die worden gedroogd tot rozijnen of krenten. De laatste groep zijn de wijndruiven. Van deze druiven worden wijnen of sappen gemaakt.

Landen met een grote druiventeelt

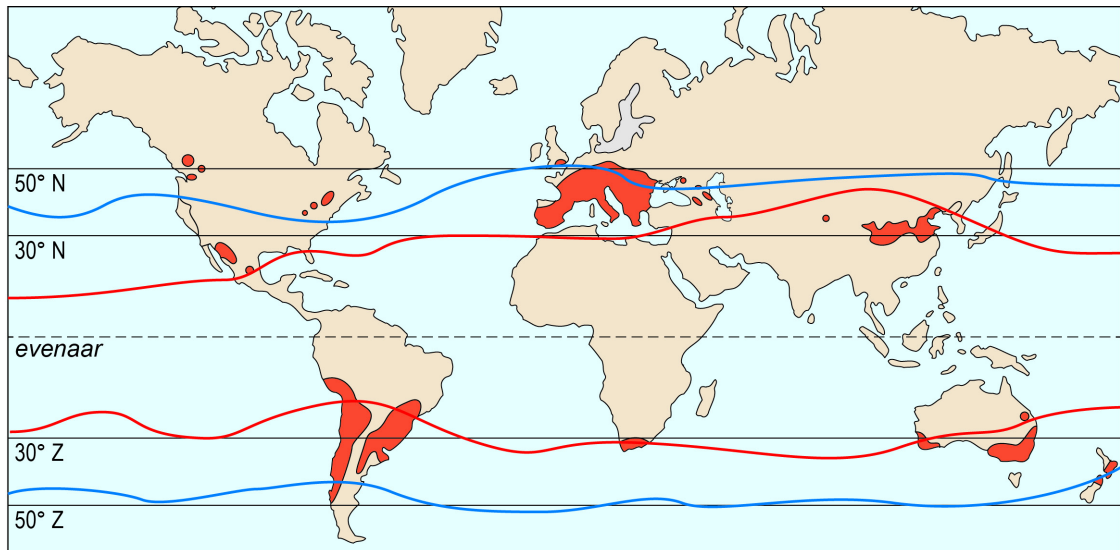

Legenda:

bron 3

Gebieden waar wijndruiven worden geteeld (wijngebieden)

Legenda:

wijngebied

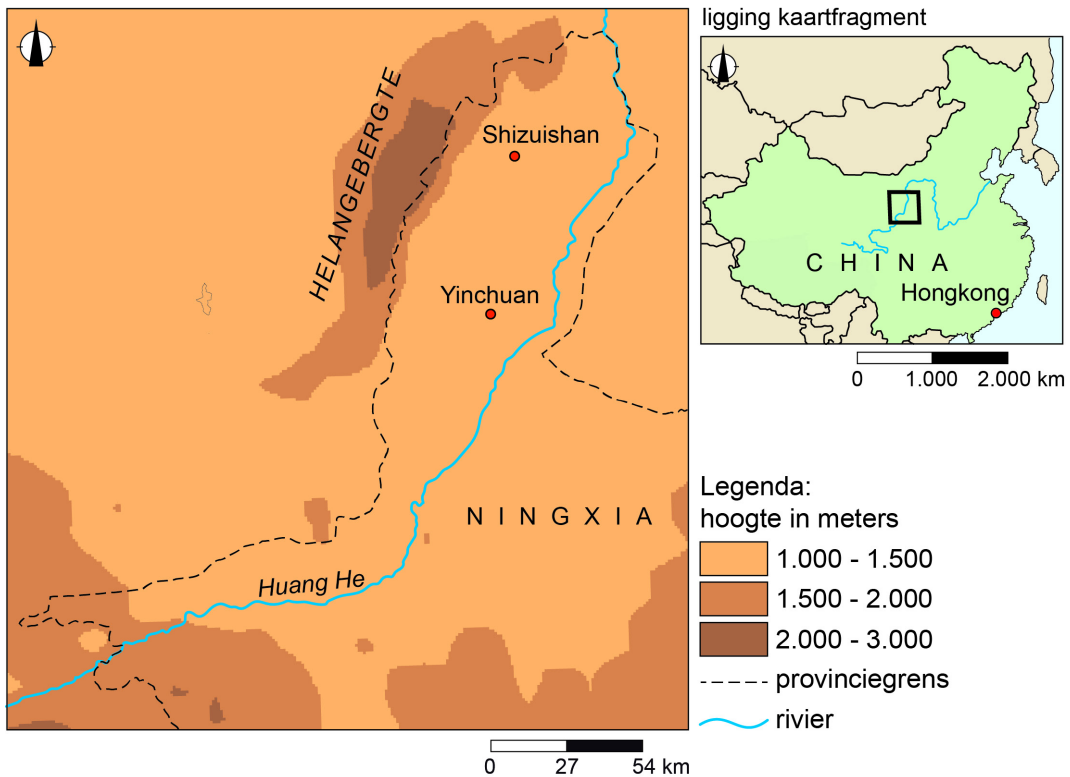
10°C jaarisotherm

20°C jaarisotherm

bron 4

De regio Ningxia in China

In de Ningxia-vallei in China worden steeds meer wijndruiven geteeld. De wijnen die er gemaakt worden, zijn voor de nationale en internationale handel.

Wijngaard in de Ningxia-vallei

Chinese consumptie en productie

De wijnconsumptie in China neemt al lange tijd toe. Na de Verenigde Staten, Frankrijk, Italië en Duitsland is China de grootste wijnconsument ter wereld. Veel van deze wijnen worden nu nog geïmporteerd, maar het aandeel wijnen uit eigen land neemt toe. Door de aankoop van buitenlandse kennis produceert China betere en betaalbare wijnen die steeds vaker ook geëxporteerd worden.

In China is wijn nu nog vooral een chique cadeau. Tot een paar decennia geleden was dat in de Verenigde Staten en Noord-Europa eigenlijk net zo. De Chinees-Vietnamese zakenman Peter Kwok is ervan overtuigd dat China uiteindelijk een echt wijnland zal worden, net zoals Australië en Zuid-Afrika dat geworden zijn. Daarom investeert Kwok nu in Franse wijngebieden.

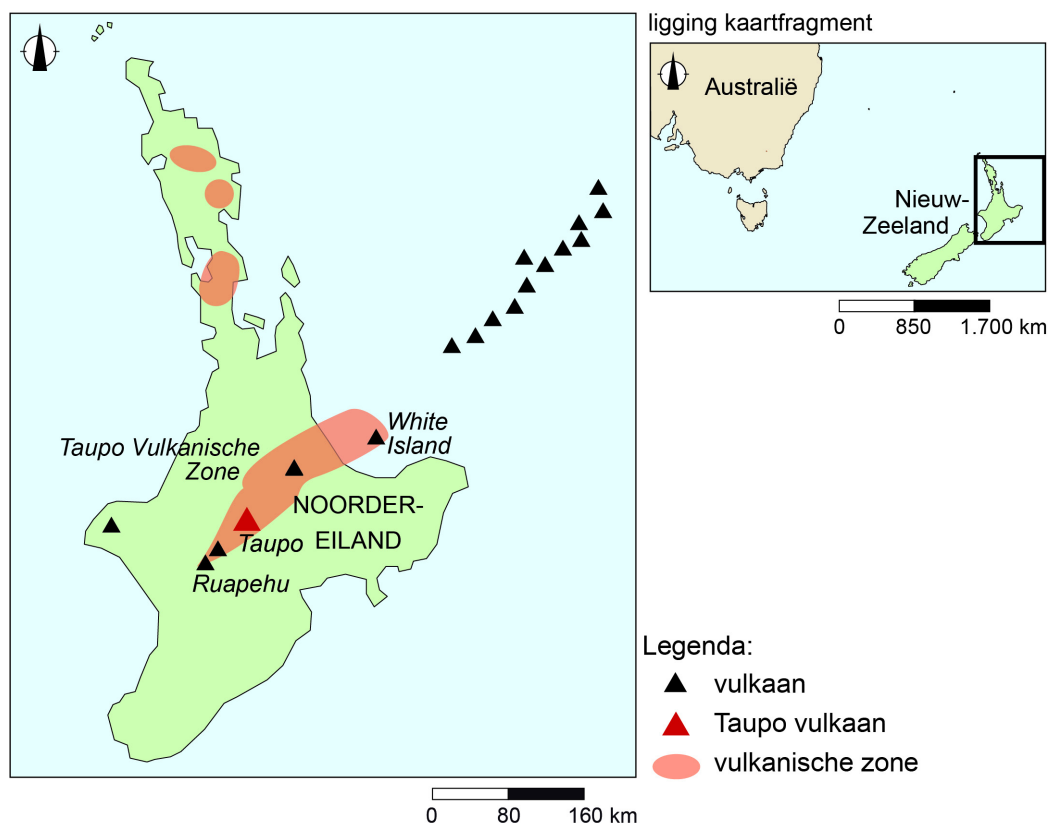
Opgave 3 – De Taupo Vulkanische Zone in Nieuw-Zeeland

bron 6

Taupo Vulkanische Zone

De Taupo Vulkanische Zone (TVZ) is een vulkanisch gebied op het Noordereiland van Nieuw-Zeeland. Het is vernoemd naar de grootste vulkaan in de zone, de Taupo. Het magma in de TVZ zit dicht onder het aardoppervlak en staat in contact met het grondwater.

De vulkaan op White Island, zo'n 50 kilometer uit de kust van het Noordereiland, is de actiefste vulkaan van de TVZ (zie bron 7).

Het vulkaaneiland White Island

In de negentiende eeuw en aan het begin van de twintigste eeuw werd op White Island zwavel gewonnen. Bij een zware uitbarsting in 1914 veranderde het uiterlijk van de vulkaan sterk en sinds die uitbarsting komt er zwavel in zee terecht. In 1930 werd de zwavelwinning gestopt. Later werd het eiland een toeristische trekpleister, maar toen bij een uitbarsting in 2019 tweeëntwintig toeristen om het leven kwamen, werd het eiland voor toeristen gesloten.

Luchtfoto White Island

Verlaten zwavelmijn op White Island

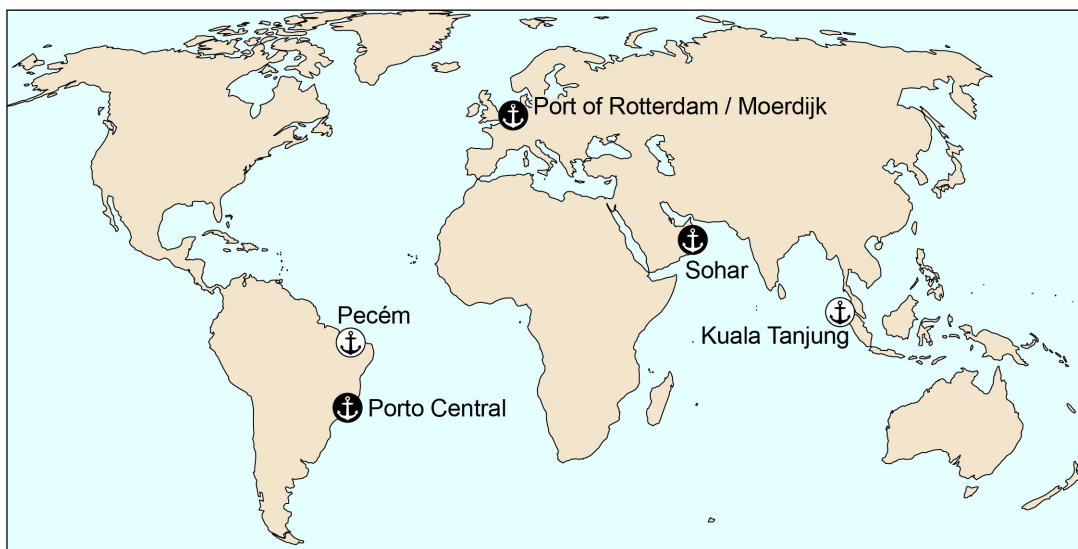
Opgave 4 – Porto Central, een nieuwe haven in Brazilië

bron 8

Porto Central, een haven met Rotterdamse invloed in Brazilië

In Vitória, zo'n 500 km ten noorden van Rio de Janeiro, wordt een nieuwe zeehaven gebouwd: Porto Central. Havenbedrijf Rotterdam is betrokken bij de bouw van deze haven.

World Port Network Havenbedrijf Rotterdam

Legenda:

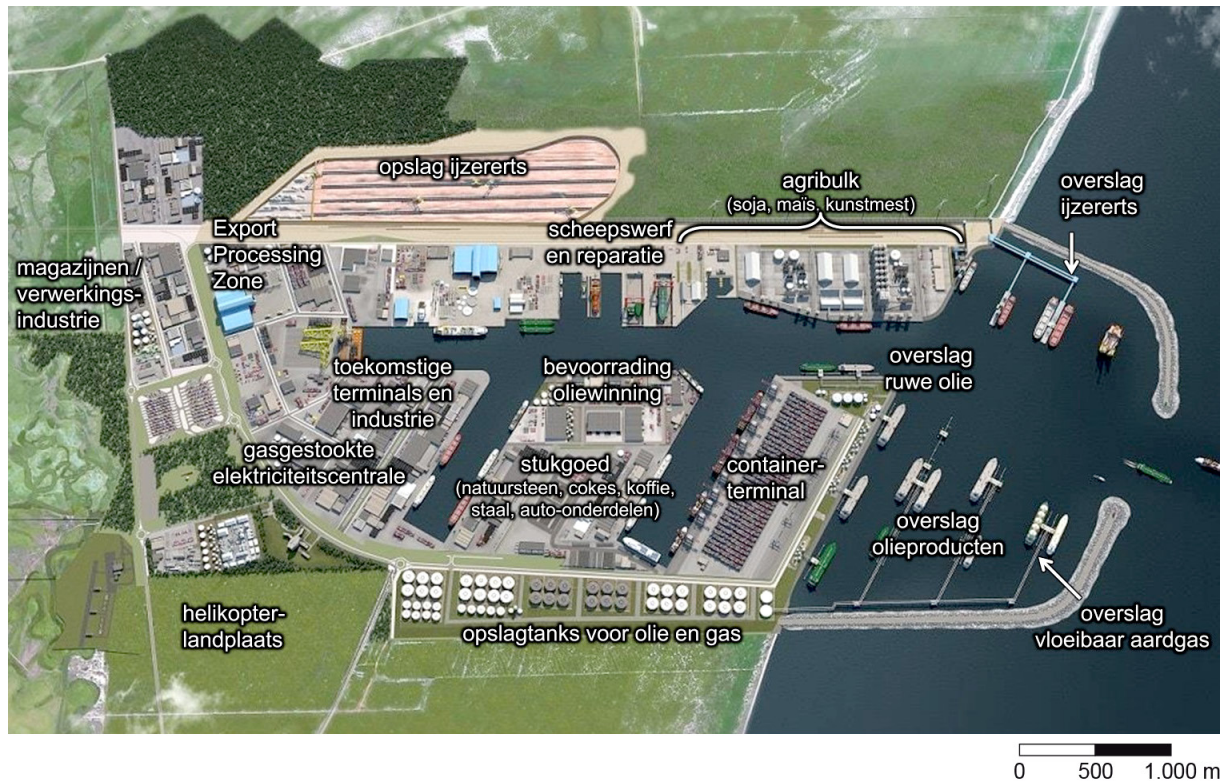
huidige netwerkhavens

toekomstige netwerkhavens

bron 9

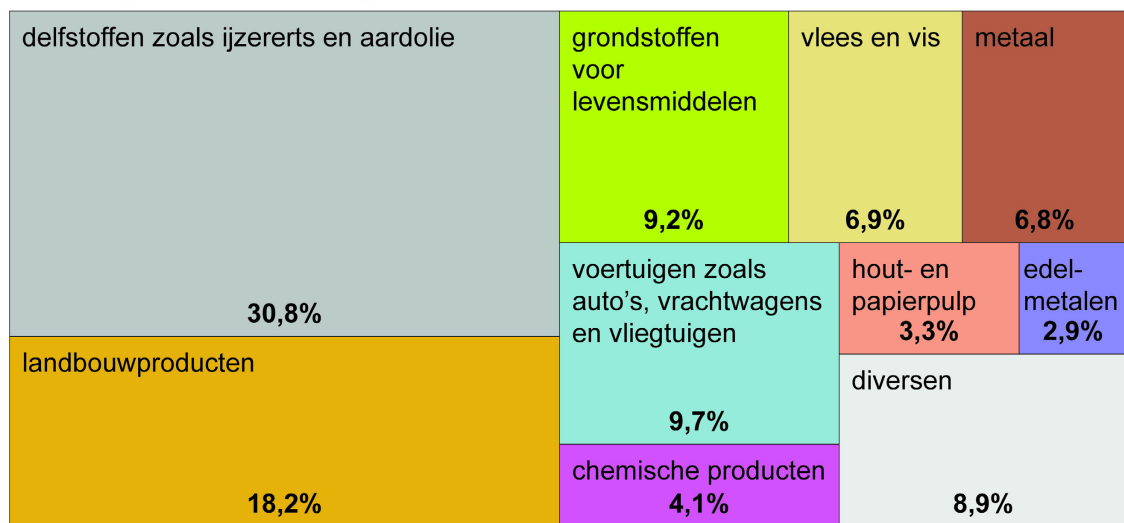
Impressie van het toekomstige Porto Central

bron 10

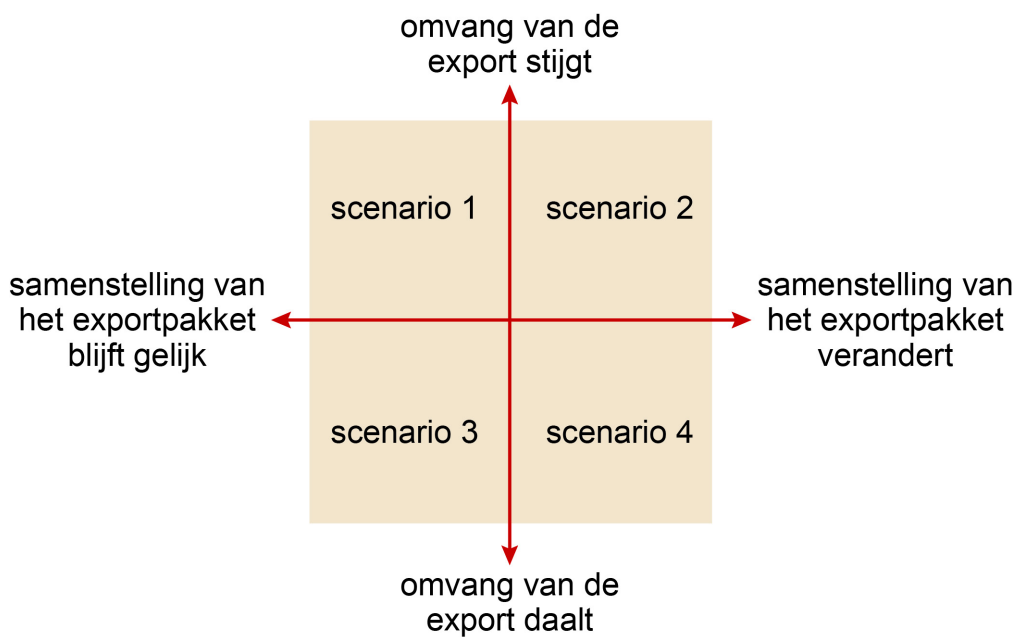
Export van Brazilië in 2021

Totale exportwaarde 290 miljard dollar

bron 11

Toekomstscenario's voor de handel van Brazilië met andere landen

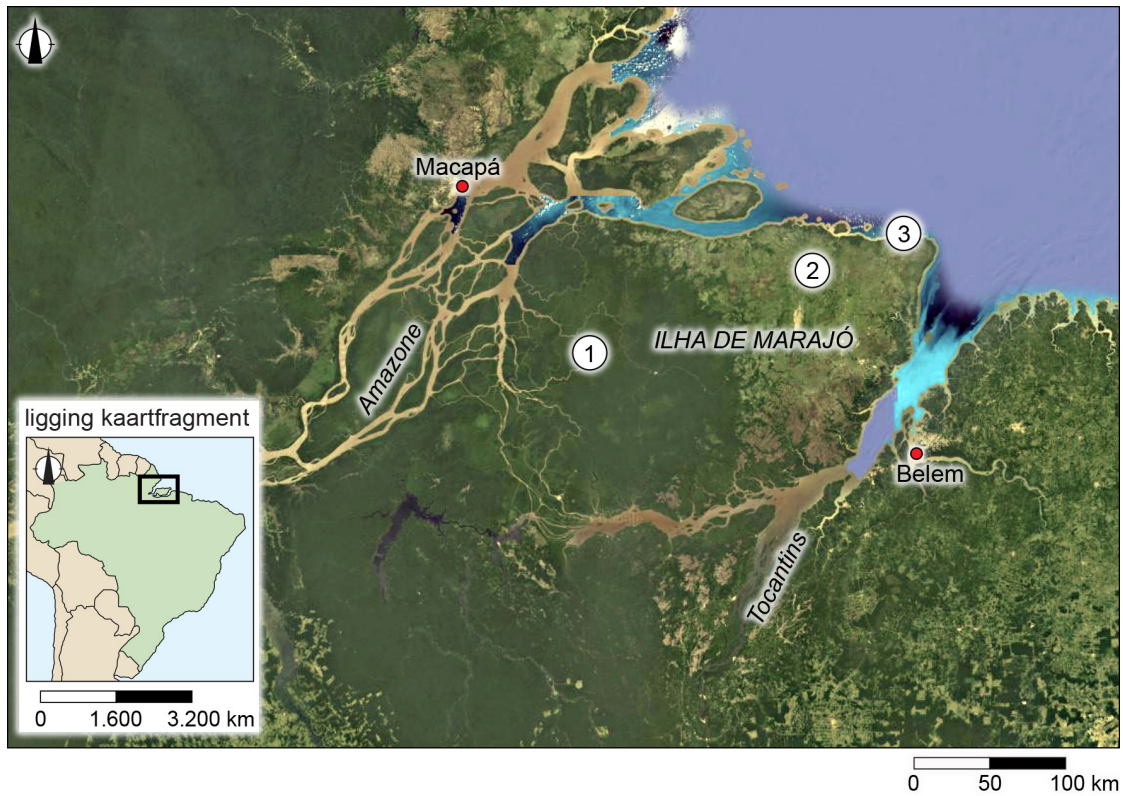

Opgave 5 – Ilha de Marajó

bron 12

Satellietbeeld van Ilha de Marajó

Ilha de Marajó is een eiland in het mondingsgebied van de Amazone en de Tocantins. Het eiland is ongeveer even groot als Nederland.

bron 13

Drie foto's gemaakt op de locaties aangegeven in bron 12

De Pororoca

De vloedstroom vanuit de Atlantische Oceaan reikt tot ver in de Amazone en de Tocantins. Rondom volle maan verandert deze vloedstroom in de Amazone en de Tocantins in een vloedgolf: de Pororoca. Deze vloedgolf is zo krachtig dat tot vier meter hoge golven ontstaan waarop gesurft kan worden. Pororoca betekent letterlijk 'Grote Brul', omdat de golven al ver van tevoren hoorbaar zijn. De Pororoca kan honderden kilometers ver landinwaarts reiken.

Surfers op de Pororoca

Opgave 6 – Schuilen op Curaçao

bron 15

Zeilboten en motorjachten vinden veilige haven op het Spaanse Water (Curaçao)

Voor het orkaanseizoen varen veel booteigenaren uit de regio hun zeilboot naar het Spaanse Water in Curaçao. Sommige booteigenaren kiezen ervoor hun zeilboot op het droge op te slaan en onderhoud aan hun boot te plegen. De booteigenaren blijven vaak meerdere weken op het eiland en laten bijvoorbeeld ook familie overkomen.

Zeilboten en motorjachten op het Spaanse Water

bron 16

Voorbeeld van kusterosie (Palm Beach, Aruba)

Opgave 7 – Het Caribisch gebied vanuit de economische dimensie

bron 17

**Top 5 bedrijfstakken (branches) werkzame beroepsbevolking
Caribisch Nederland (2016)**

	Aruba	Bonaire	Curaçao	Saba	Sint Eustatius	Sint Maarten
1	(22%)	(15%)	handel (16%)	openbaar bestuur (27%)	industrie (17%)	bouw (19%)
2	handel (17%)	openbaar bestuur (14%)	gezondheidszorg (10%)	onderwijs (21%)	openbaar bestuur (16%)	horeca (15%)
3	openbaar bestuur (8%)	bouw (11%)	horeca (8%)	gezondheidszorg (10%)	gezondheidszorg (11%)	verhuur (7%)
4	bouw (8%)	onderwijs / handel / gezondheidszorg (elk 10%)	openbaar bestuur (8%)	handel (9%)	onderwijs (11%)	onderwijs (7%)
5	verhuur (8%)		financiële dienstverlening (8%)	horeca / bouw (elk 8%)	horeca (9%)	openbaar bestuur (7%)

bron 18

De Caribische gulden

In 2025 krijgen Sint Maarten en Curaçao een nieuw wettig betaalmiddel. De Antilliaanse gulden wordt vervangen door de Caribische gulden. Op de vraag naar het waarom van de invoering van de Caribische gulden wees de Centrale Bank erop dat de Antilliaanse gulden (ANG) een valuta is 'van een land dat niet bestaat'. Ook was er geen leverancier meer voor de Antilliaanse gulden. Een alternatief voor de invoering van de Caribische gulden zou de invoering van de Amerikaanse dollar geweest zijn.

